

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 24.9.2012
čj. SRS 041054/2012

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 18 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 27.8.–23.9.2012

1. Počasí

Převládalo příjemné počasí babího léta s odpoledními maximálními teplotami mezi 20 a 25 °C, několikrát se však maxima dostala přes 30 °C. Ranní minima se pohybovala většinou mezi 10 až 15 °C, ke konci období postupně klesala až ke 3 °C. V průběhu tohoto období jsme zaznamenali přechod tří výrazných studených front (31.8., 12.9. a 19.9.), kdy během následujících dvou dnů maximální teploty poklesly o více než 10 °C. Přechod těchto studených front znamenal také jediné významnější srážky. Nejvíce napršelo kolem 13.9., většinou 50–80 mm. Ve vysokých horských polohách se nakrátko objevila sněhová pokrývka. Na většině území trvá vláhový deficit.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Probíhá setí ozimých obilovin, sklizeň kukuřice, brambor, ovoce a zeleniny, ošetřování řepky herbicidy. Občasné srážky příznivě přispěly ke zdárnému vzcházení zasetých ozimých řepky. Jejich porosty jsou většinou vyrovnané, jen místy mezerovité. Na více lokalitách jsou zjišťovány střední až silné výskyty hraboše polního, na Prostějovsku narůstá početnost i křečka polního.

OBILNINY

V některých lokalitách už vzcházejí první ozimé ječmeny. Bude nutné věnovat pozornost výskytu kříška polního, jehož výskyty na výdrolech obilovin byly lokálně střední až silné.

KUKUŘICE (RF 75–99 BBCH, střední mléčná zralost až sklizeň)

V důsledku nedostatku srážek rostliny na některých lokalitách předčasně zasychaly.

Nálety samců **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** na feromonové lapáky jsou v současné době většinou slabé nebo nulové, pouze v okresech Bruntál (Osoblaha-Studnice) a Olomouc (Holice) byly ještě v září zaznamenány střední výskyty.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí 1krát týdně od 20.6. do konce října.

Jako chemická ochrana se používají insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy aplikované při setí nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. V oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním

kukuřice se ošetření proti dospělcům provede dva až tři týdny po zjištění prvního samce ve feromonovém lapáku při výskytu 35 a více samců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Ojedinelý střední výskyt housenek **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** byl zaznamenán v okrese Jeseník (Bílý Potok). Nálety do světelných i feromonových lapačů v současné době již zcela ustaly.

Aktuální situaci můžete sledovat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelných-lapacu.html>. Ošetření porostů kukuřice na zrno se signalizuje týden po vrcholu náletu imag do světelných lapačů. Jako preventivní opatření se doporučuje hluboká orba a nepěstovat kukuřici na stejném pozemku vícekrát po sobě.

Migraci **černopásky bavlníkové (*Helicoverpa armigera*)** v letošním roce je možné hodnotit jako nadprůměrnou. Byla zachycena většinou světelných lapačů, i když ve větším počtu pouze na lokalitě Olomouc. Pozorováním v přírodních podmínkách ve druhé polovině srpna a začátkem září byla zjištěna na řadě lokalit rozmanitého charakteru i v různých nadmořských výškách, místy velmi početně. Feromonovými lapáky umístěnými v porostech kukuřice motýli nebyli zachyceni, škody na zemědělských plodinách nebyly hlášeny.

Nálety do světelných lapačů Státní rostlinolékařské správy je možné nalézt na internetové adrese uvedené u zavíječe kukuřičného.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 12–19 BBCH, druhý pravý list až 6–9 a více listů vyvinuto)

Porosty jsou většinou vyrovnané, místy mezerovité. Pozemky lokálně silně zaplevelené výdrolom obilovin se průběžně ošetřují herbicidy.

První slabý výskyt **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na listech zaznamenali 18.9. v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Za škodlivé se považuje napadení 5 a více % rostlin.

Střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly zaznamenány na řadě lokalit v okresech Jeseník (Javorník-Ves), Olomouc (Bohuňovice, Hynkov, Náklo, Příkazy, Skrbeň, Střelice, Topolany, Velká Bystřice, Vojnice) a Prostějov (Bedihošť, Brodek u Prostějova, Čehovice, Čelčice, Dobrochov, Dobromilice, Dřevnovice, Hradčany, Hrubčice, Hruška, Ivaň na Hané, Klenovice na Hané, Klopotovice, Kobeřice, Kostelec na Hané, Kralice na Hané, Mořice na Hané, Nezamyslice, Němčice nad Hanou, Olšany u Prostějova, Osíčany, Pavlovice u Kojetína, Pivín, Prostějov, Skalka, Štětovice, Tišín, Tvorovice, Vrchoslavice, Vřesovice, Výšovice, Žešov). Výskyty v okrese Přerov (Býškovice, Horní Moštěnice) jsou hodnoceny jako silné.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí 50 a více nebo na podzim více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 89–99 BBCH, rostlina úplně odumřela až hlízy odloučené od stonků)

Na většině území probíhá nebo se dokončuje sklizeň. Převažují jen slabé a místy nulové výskyty **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)**. První slabé výskyty na hlízách jsou hlášeny z okresu Jeseník (Javorník-Ves, Supíkovice).

Silný výskyt **háďátka hlízového (*Ditylenchus destructor*)** v hlízách brambor byl zjištěn na pozemku bývalé chmelnice ve Velkém Týnci v okrese Olomouc.

CUKROVKA (RF 39–49 BBCH, plodina úplně zapojena v porostu až kořen dosáhl sklizňové velikosti)

Na řadě lokalit byl zaznamenán rozvoj **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)**. Střední výskyty jsou zjišťovány lokálně na Prostějovsku (Mořice na Hané, Němčice nad Hanou, Pavlovice u Kojetína, Smržice, Vřesovice), někde musela být provedena i třetí aplikace fungicidu. Silné výskyty na cukrovce jsou hlášeny z okresu Opava (Kateřinky), na krmné řepě z okresu Olomouc (Velký Týnec).

Ošetření se doporučuje provést 5–8 dnů po zjištění prvního výskytu. Pokud trvá vlhké a teplé počasí, druhé ošetření se provede po 14 dnech. Po polovině srpna se ošetření většinou už nedoporučuje.

Silné napadení **sviluškou chmelovou (*Tetranychus urticae*)** bylo zjištěno v okrese Opava (Opava-předměstí).

Lokálně silné zaplevelení **merlíky (*Chenopodium* spp.)** zjistili v okrese Šumperk (Dubicko), **merlíky (*Chenopodium* spp.)**, **laskavcem ohnutým (*Amaranthus retroflexus*)** a **ježatkou kuří nohou (*Echinochloa crus-galli*)** v okrese Prostějov (Smržice, Vranovice, Výšovice).

CHMEL (RF 97 BBA, dormance)

Sklizeň chmele byla ukončena. Vlivem nedostatku vláhy po většinu vegetace byly výnosy přibližně o 30 % nižší než v loňském roce, rovněž kvalita (obsah hořkých látek) byla menší. Některé rostliny nedosáhly ani stropu chmelnice.

PÍCNINY

Střední a silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** často ve víceletých vojtěškách byly zaznamenány v okresech Bruntál (Hrozová, Osoblaha, Rusín, Slezské Pavlovice), Olomouc (Hynkov, Senice na Hané), Opava (Hať, Hlučín, Oldřišov, Sudice, Třebom, Závada), Přerov (Kojetín) a Prostějov (Mořice, Mostkovice, Ohrozim). Na trvalých travních porostech zaznamenali střední výskyty v okresech Jeseník (Javorník-Město, Uhelná) a Šumperk (Krchleby, Řepová).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí více než 50, v létě více než 300 a na podzim více než 1000 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Na Prostějovsku dochází rovněž k nárůstu početnosti **křečka polního (*Cricetus cricetus*)**, který tvoří ohniska na většině kontrolovaných pícních porostů.

Pozor, jedná se o druh v České republice chráněný zákonem!

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 85–92 BBCH, pokročilé zrání až listy se počínají zbarvovat)

Střední výskyty **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na plodech neošetřovaných stromů byly zjištěny v okresech Přerov (Podhoří) a Šumperk (Mohelnice).

Střední až silné výskyty **moniliniové hniloby jablek (*Monilinia* spp.)** jsou hlášeny z okresů Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Olomouc).

Mimo obecných preventivních opatření jako je pečlivý výběr stanoviště a sadbového materiálu je nutno zejména důsledně odstraňovat zdroje infekce.

Sledování vybraných druhů škodlivých motýlů pomocí feromonových lapáků bylo ukončeno k 15.9. Nálety byly už pouze slabé, u některých druhů byl již nálet zcela ukončen. Pouze v okrese Olomouc (Vilémov) zaznamenali ještě silný přílet samců třetí generace **podkopníčka spirálového (Leucoptera malifoliella)**.

Až střední výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** zaznamenali v sadech v okrese Šumperk (Klopina).

Monitoring a indikace ošetření viz pícniny.

Peckoviny

SLIVŮN (RF 87–93 BBCH, sklizňová zralost až počátek opadu listů zází letorostů)

Silný výskyt **moniliniové hniloby plodů (Monilinia spp.)** zaznamenali v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Preventivní opatření viz jabloň.

Sledování vybraných druhů škodlivých motýlů pomocí feromonových lapáků bylo ukončeno k 15.9 i u slivoní. Koncem srpna a začátkem září byly ještě lokálně zaznamenány střední (Kelčice v okrese Prostějov a Nový Bohumín v okrese Karviná) až silné (Příbor v okrese Nový Jičín) nálety samců druhé generace **obaleče švestkového (Cydia funebrana)**.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se signalizuje v období letu imág letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

ZELENINA

ZELÍ

Silné výskyty **molice vlašovičnickové (Aleyrodes proletella)** byly pozorovány v okresech Olomouc (Slavonín) a Opava (Slavkov, Štáblovice, Uhlířov).

Výskyt okřídlených dospělců v optických lapácích, poškození listů a poškození celých rostlin se sleduje od začátku června do sklizňové zralosti.

Za škodlivý výskyt se považuje 5 a více okřídlených dospělců v jednom optickém lapáku za den nebo 10 a více % poškozených listů nebo 5 a více % poškozených rostlin.

Silné výskyty **mšice zelné (Brevicoryne brassicae)** na rostlinách zaznamenali v okrese Opava (Slavkov, Štáblovice, Uhlířov).

Sleduje se výskyt okřídlených jedinců na rostlinách a v optických lapácích, a koncem vegetace poškození rostlin.

Za škodlivý výskyt se považuje 5 a více okřídlených jedinců v jednom optickém lapáku za den nebo 5 a více % poškozených rostlin.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek